

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ КОНСУЛЬТАНТА

Люди часто звертаються до психолога з надією отримати "готовий" рецепт, який ясно передбачає конкретні дії, необхідні для подолання кризи чи труднощів.

Оскільки психолог часто сприймається як лікар, від нього намагаються отримати швидкодіючі рецепти, які без особливих зусиль знімають симптоми. Пацієнти, які страждають невротизмом, дотримуються позиції "тільки б я не був у цьому винний".

Консультант має підказати можливі шляхи виходу з кризи і підвести клієнта до самостійного розв'язання проблеми

Важливим принципом консультування з особистісних проблем є врахування індивідуальності кожного клієнта. Одна з проблем людей, які звертаються по психологічну допомогу, полягає в тому, що вони не можуть бути самими собою, тобто не можуть виявити свою індивідуальність. Невротичний тип не може прийняти себе, не може зносити сам себе і хоче чогось іншого. Життєві складнощі, як правило, починаються тоді, коли ми починаємо грати не свою роль.

Можливі прояви - безтактна поведінка, алкоголізм і т. д. Питання не в тому, що людина випила зайве, а в тому, чому вона це зробила, чому намагається втекти від самої себе? В основі надання психологічної допомоги має лежати принцип індивідуальності. "Індивідуум має розвинути себе в те, що він є насправді" (О. Ранк).

Професійний консультант покликаний допомогти знайти своє, істинне, "і знайти в собі мужність стати цим "Я". Неможливо зрозуміти особистість поза її соціальним оточенням. Очевидно, що без соціуму особистість втрачає сенс. Ми стверджуємось не лише через своїх друзів, але й через своїх ворогів.

Соціальна інтегрованість є важливою складовою сформованої особистості

Вважається, що проблеми неспішності чи успішності можуть бути пов'язані лише з соціальним оточенням, що, безумовно, є лише поверховим поглядом. Для особистості має величезне значення вміння пристосовуватися до суспільства.

Нездатність жити в згоді з оточенням - головна риса невротика. Його відрізняє підозріливість, суспільство видається йому ворожим світом, а по життєвому шляху така особистість рухається, як у броньовику. Вона сама при цьому відчуває самотність.

У процесі консультування психологам часто доводиться стикатися з "комплексом неповноцінності". Це почуття універсальне, його не варто називати "комплексом" до тих пір, доки воно не набуло вираженого невротичного характеру. В свою чергу, воно викликає заздрість, агресію, неспокій, амбіції. Однак це почуття виступає рушійною силою прогресу (в сукупності з волею). Завдання полягає в тому, щоб цю силу використати в прогресивних цілях. Зворотна сторона почуття неповноцінності - почуття переваги над іншими. За Адлером, невротизм - це спрямована проти суспільства жага до влади. Необхідно відрізнити нормальне і невротичне прагнення до влади. Невротичне честолюбство породжене слабкістю і невпевненістю.

Завдання консультанта - допомогти клієнту з готовністю прийняти на себе соціальну відповідальність, вдихнути в нього мужність, яка допоможе клієнту звільнитись від невідступного почуття неповноцінності і направити його прагнення в соціально корисне русло.

Деякі психотерапевти намагаються повністю стерти почуття провини, вважаючи його симптомом захворювання. Так, сильне почуття провини пов'язане з неврозом. Однак це почуття може стати початком духовного зростання, якщо це стосується усвідомлення різниці між тим, яка річ, і тим, якою вона має бути.

Не підлягає сумніву, що невротик страждає від порушення цілісності психічних функцій. Кроком вперед до одужання може стати допомога пацієнту в досягненні адаптації та як результат - нової цілісності. Однак гранична цілісність не лише неможлива, але й небажана. Особистість динамічна, а не статична, і її мета — творчість, а не існування.

Мета психолога - допомогти здійснити новий конструктивний перерозподіл напруження, а не досягнути абсолютної гармонії, перетворити конфлікти у конструктивні явища, а не деструктивні.

Часто почуття провини, з якою приходять клієнт, може бути достатньо конструктивним і стати початком духовного зростання людини. Почуття провини - це усвідомлення різниці між тим, якою є річ і якою вона має бути ("так не має бути").

Совість є лише однією з форм його вираження. Провина пов'язана з поняттям "свободи", автономії і моральної відповідальності. Будь-якому процесу напруження притаманне почуття провини.

Усвідомлюючи свою суперечливість, ми можемо переконуватись у власній духовності. Таким чином, завдання консультанта - допомогти клієнту звільнитись від патологічного відчуття провини і в той же час - достойно прийняти і зробити стійкою те духовне напруження, котре властиве природі людини.

Найбільш типові випадки звертання до психологічної консультації:

- переживання особистих життєвих невдач є однією з актуальних проблем, які "вибивають з колії", знижують працездатність, сприяють невротизації. Одна з причин гострого вболівання за особистіші негаразди - оцінка життєвих подій як невдач.

- недостатнє задоволення значущих потреб і інтересів. Перші практичні кроки в консультуванні з цієї проблеми мають стосуватися знаходження фактів, які б сприяли визначенню значущості нових для клієнта потреб; визначення взаємозв'язку старих і відносно нових інтересів. Наступний крок — включення клієнта в нові для нього види діяльності, що сприяють розвиткові інтересів

- невдачі в розвитку та урізноманітненні емоцій і почуттів. Дефіцит емоційної експресії і недостатня емоційна лабільність людини є досить актуальною і досить типовою скаргою клієнтів.

- невдачі в корекції характеру. Недоліки в розвитку індивідуальних властивостей людини часто є причиною конфліктних міжособистісних стосунків.

Під керівництвом: доц. каф. Практичної психології, О.М. Харцій